

گزارشی از وضعیت اقتصاد عراق

(بخش سوم: صنعت)

* مهندس ابراهیم خمیسی، مهندس ایهاب سلطانی

اداره امور بین الملل اتاق بازرگانی و صنایع و معادن کرمانشاه

مقدمه:

بخش صنعت از اصلی ترین بخش های تشکیل دهنده اقتصاد ملی هر کشوری به شمار می رود و هرگونه توسعه و پیشرفتی در این بخش بعنوان یکی از شاخص های مهم رشد عمومی اقتصاد آن کشور تلقی می گردد. همچنین صنعت نقش مهمی در تحول اقتصادی کشورها ایفا کرده و منبع اصلی کسب درآمد و ایجاد اشتغال نیز به حساب می آید.

صنعت عراق در دوران حکومت رژیم بعث (مخصوصاً از دهه ۸۰ میلادی) به دلیل توجه ویژه و تمرکز بیش از حد دولت وقت به صنایع نظامی و پس از آن استخراج و پالایش نفت (جهت تأمین هزینه ها)، به کلی به دست فراموشی سپرده شده بود. اعمال محاصره اقتصادی ۱۳ ساله بر این کشور (پس از اشغال کویت) و اجرای برنامه نفت در برابر غذا نیز باعث شد که بسیاری از واحدهای صنعتی این کشور از امکان واردات مواد اولیه مورد نیاز برای تولید محروم شده که در نهایت منجر به تعطیلی بسیاری از آنها گردید.

پس از سقوط رژیم بعث حاکم بر عراق در سال ۲۰۰۳ میلادی و در هیاهوی آشوب ها، بسیاری از تجهیزات و اموال واحدهای صنعتی عراق غارت و ضربه دیگری بر پیکر رنجور صنایع این کشور وارد شد. گشودن دروازه های عراق به روی انواع کالاهای تولیدی خارجی به دلیل نیازهای مصرف کنندگان عراقی از یک سو و عدم اختصاص منابع و بودجه کافی و عدم سرمایه گذاری مناسب و بخصوص از بین رفتن زیرساخت های مورد نیاز صنایع مختلف از سوی دیگر به مثابه شلیک تیر خلاص بر پیکر نیمه جان صنعت عراق بود.

در این گزارش تلاش شده است آخرین آمار مربوط به بخش صنعت عراق و تعداد و نوع واحدهای فعال در آن کشور مورد بررسی قرار گیرد.

لازم به ذکر است که آمار مورد استفاده توسط دفتر مرکزی آمار و فناوری اطلاعات عراق و با همکاری سازمان توسعه صنعتی سازمان ملل متحد (UNIDO) تهیه شده است.

۱- صنایع کوچک

مقدمه:

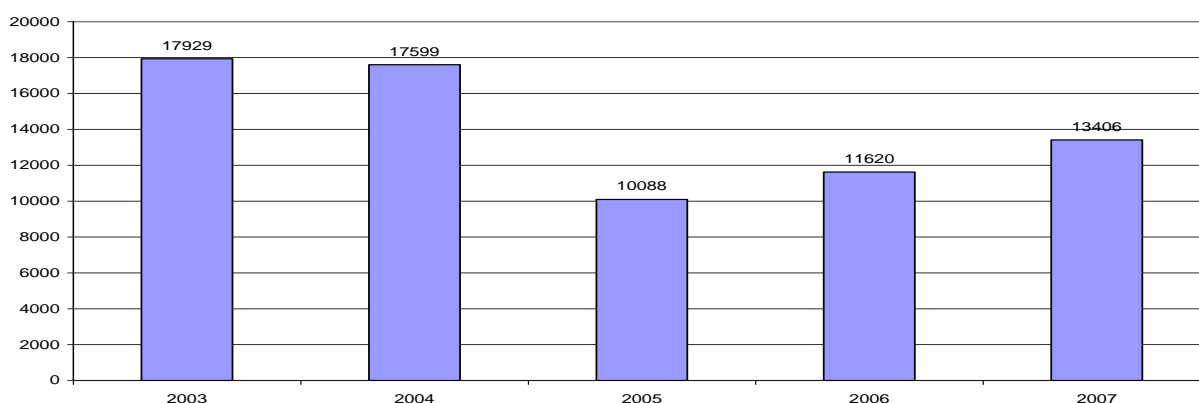
واحدهای صنعتی کوچک جایگاه مهمی را در بخش صنعت کشورهای در حال توسعه و حتی توسعه یافته به خود اختصاص می دهد به نحوی که به تنهایی بیش از ۹۰ درصد کل واحدهای صنعتی برخی از کشورهای توسعه یافته را تشکیل می دهد. به همین دلیل بیشترین توجه و حمایت از این واحدها به عمل می آید. انعطاف پذیری این واحدها که ناشی از اندازه کوچک و نیازهای نسبتاً محدود آنها به برخی خدمات مانند راه، آب، برق، سیستم دفع فاضلاب و... می باشد، به آنها امکان می دهد که در مراکز شهری کوچک و حتی مناطق روستایی به فعالیت پرداخته و از مزایای مختلفی چون نیروی کار ارزان تر، نزدیکی به منابع مواد اولیه و یا بازار مصرف و... برخوردار شوند که مسلماً به افزایش سود دهی این نوع واحدها منتهی می گردد. از مزایای دیگر واحدهای صنعتی کوچک، ایفای نقش آنها به عنوان مراکزی برای آماده سازی و توسعه مهارت های فنی و مدیریتی در جوامع در حال توسعه می باشد. همچنین به دلیل حجم سرمایه نسبتاً اندک آن ها و انعطاف پذیری مکانی بالا، باعث جذب پس اندازهای افراد و هدایت آنها به سوی سرمایه گذاری های مستقیم می گردد که این موضوع نیز در راستای خدمت به برنامه های توسعه ای کشورها عمل می نماید.

* لازم به ذکر است که در این گزارش منظور از واحدهای صنعتی کوچک واحدهایی هستند که در آن ۱ الی ۹ کارگر مشغول به کار می باشند.

نتایج گزارش:

۱-۱- تعداد واحدها:

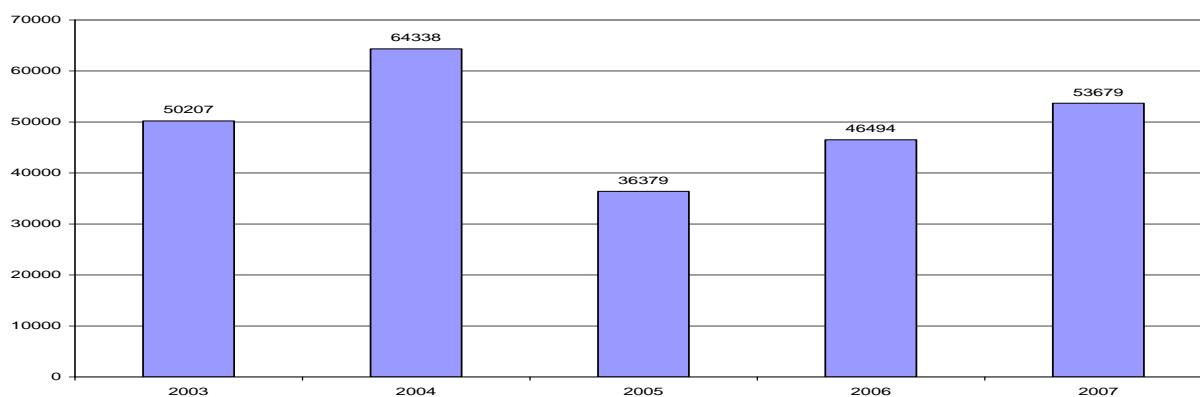
تعداد واحدهای صنعتی کوچک عراق در سال ۲۰۰۷ میلادی به ۱۳۴۰۶ واحد رسید که این تعداد ۱۷۸۶ واحد بیش از واحدهای سال ۲۰۰۶ (۱۱۶۲۰) می باشد. همچنین تمام این واحدها به صنایع تبدیلی اختصاص داشتند. بهبود اوضاع امنیتی از دلایل اصلی این افزایش به شمار می رود.

تعداد واحدهای صنعتی کوچک عراق بین سال های ۲۰۰۳ الی ۲۰۰۷

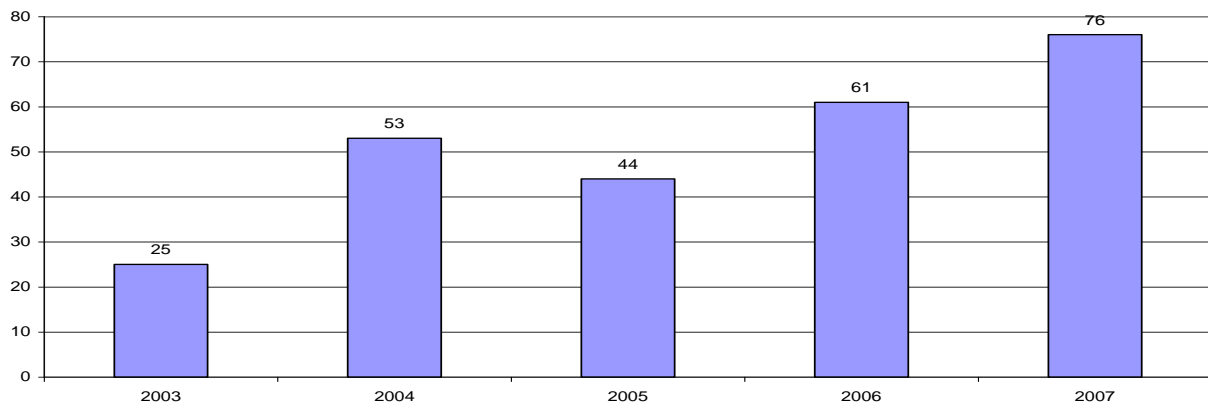
۲-۱- تعداد شاغلین و دستمزد آنها:

تعداد ۵۳۶۷۹ نفر در سال ۲۰۰۷ میلادی در واحدهای صنعتی کوچک مشغول به کار بودند که در مقایسه با شاغلین سال ۲۰۰۶ که بالغ بر ۴۳۶۷۹ نفر بود، نشان دهنده جذب ۷۱۸۵ فرد جدید به این واحدها می باشد. افزایش تعداد شاغلین در سال ۲۰۰۷ نیز به بهبود وضعیت امنیتی عراق متناسب شده است که این موضوع به نوبه خود در افزایش حق الزحمه و دستمزدها در سال ۲۰۰۷ نسبت به سال ۲۰۰۶ تأثیر گذار بود.

تعداد شاغلین واحدهای صنعتی کوچک عراق بین سالهای ۲۰۰۳ الی ۲۰۰۷

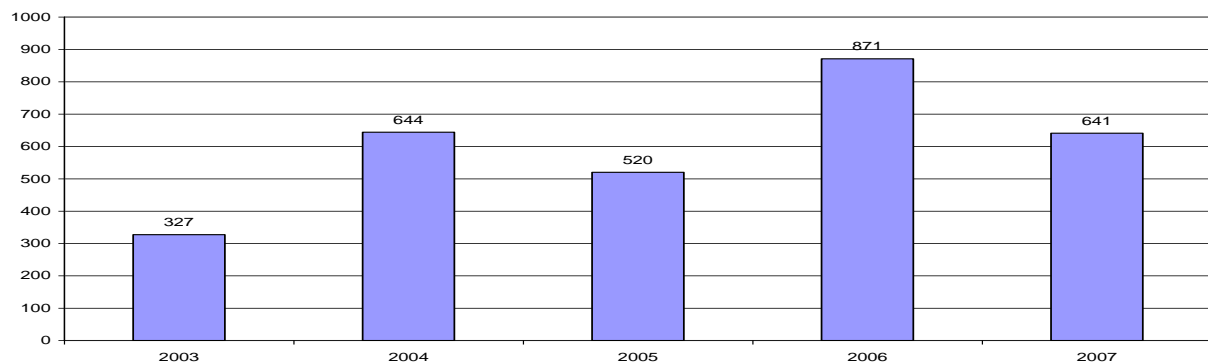
میانگین دستمزد کارگران (پرداختی به کارگران) از ۲۳۶۲ هزار دینار در سال ۲۰۰۶ به ۲۷۰۲ هزار دینار در سال ۲۰۰۷ افزایش یافت که ۳۴۰ هزار دینار بیش از سال ۲۰۰۶ است. (در سال ۲۰۰۷ ارزش هر دلار آمریکا حدود ۱۲۶۷ دینار عراق بود)

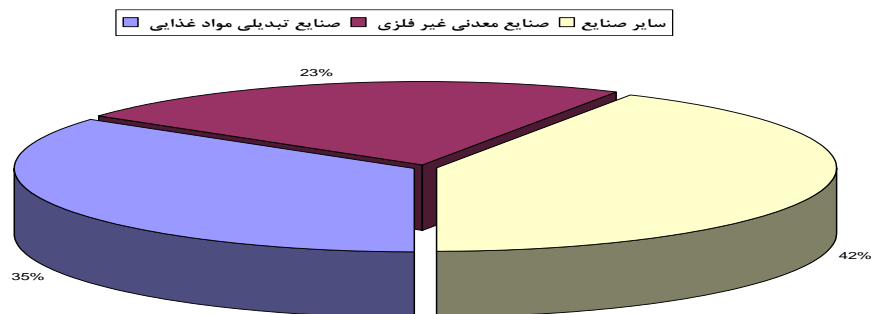
دستمزد کارکنان واحدهای صنعتی کوچک عراق بین سال های ۲۰۰۳ الی ۲۰۰۷ (میلیون دلار)

۳-۱- ارزش تولید:

ارزش تولید واحدهای صنعتی کوچک عراق در سال ۲۰۰۷ به ۸۱۲۴۴۱ میلیون دینار معادل حدود ۶۴۱ میلیون دلار (با احتساب هر یک دلار آمریکا، ۱۲۶۷ دینار عراق) رسید. صنایع تبدیلی مواد غذایی ۳۴/۸٪ کل ارزش تولید این واحدها را به خود اختصاص داد. صنایع معدنی غیر فلزی با ۲۲/۸٪ کل ارزش تولید در جایگاه دوم قرار گرفت.

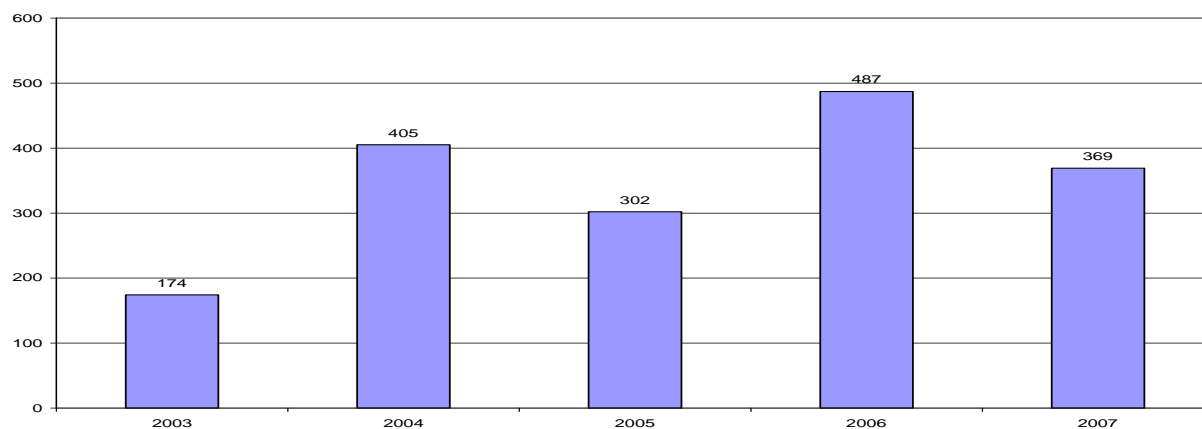
ارزش تولید ناخالص واحدهای صنعتی کوچک عراق بین سالهای ۲۰۰۳ الی ۲۰۰۷ (میلیون دلار)

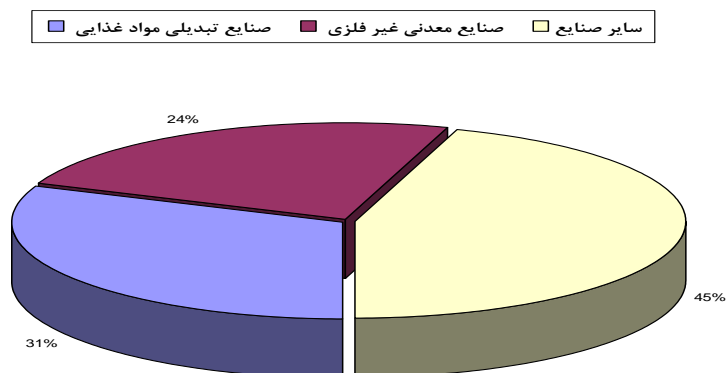
ارزش تولید واحدهای صنعتی کوچک عراق بر اساس زمینه فعالیت در سال ۲۰۰۷

۴-۱- هزینه های تولید:

هزینه های مورد نیاز تولید واحدهای صنعتی کوچک عراق به ۴۶۷۱۹۰ میلیون دینار معادل حدود ۳۶۹ میلیون دلار (با احتساب هر یک دلار آمریکا، ۱۲۶۷ دینار عراق) رسید. صنایع تبدیلی مواد غذایی، ۳۱/۲٪ کل هزینه های مورد نیاز برای تولید را به خود اختصاص داد. صنایع معدنی غیر فلزی نیز با اختصاص دادن ۲۳/۵٪ کل هزینه های مورد نیاز برای تولید، در جایگاه دوم قرار گرفت.

هزینه های تولید واحدهای صنعتی کوچک عراق بین سالهای ۲۰۰۳ الی ۲۰۰۷ (میلیون دلار)

هزینه های تولید واحدهای صنعتی کوچک عراق بر اساس زمینه فعالیت در سال ۲۰۰۷

۱-۵- مهم ترین شاخص های تحلیلی واحدهای صنعتی کوچک:

- ارزش بهره وری کارکنان در تولید (ارزش تولید به تعداد شاغلین) بالغ بر ۱۵۱۳۵/۲ هزار دینار (حدود ۱۲۰ هزار دلار) می باشد

- نسبت بهره وری دینار از دستمزدها (ارزش تولید به دستمزد) به ۸/۴ رسید.

- متوسط سهم کارکنان در هزینه ها بالغ بر ۸۷۰۳ هزار دینار، معادل ۶۸۶۹ دلار رسید.

- نسبت هزینه های تولید به ارزش تولید بالغ بر ۵۷/۵٪ می باشد.

- میانگین دستمزد کارگران (پرداختی به کارگران) ۲۷۰۲ هزار دینار (۲۱۳۳ دلار) می باشد.

نتایج آمار گردآوری شده از واحدهای صنعتی کوچک عراق بین سال های ۲۰۰۳ الی ۲۰۰۷

شاخص ها	۲۰۰۳	۲۰۰۴	۲۰۰۵	۲۰۰۶	۲۰۰۷
تعداد واحدها	۱۷۹۲۹	۱۷۵۹۹	۱۰۰۸۸	۱۱۶۲۰	۱۳۴۰۶
تعداد شاغلین	۵۰۲۰۷	۶۴۳۳۸	۳۶۳۷۹	۴۶۴۹۴	۵۳۶۷۹
دستمزد شاغلین (میلیون دلار)	۲۴/۸	۵۳/۴	۴۴/۱	۶۰/۵	۷۶
ارزش تولید ناخالص (میلیون دلار)	۳۲۶/۵	۶۴۴	۵۱۹/۹	۸۷۱/۲	۶۴۱/۲
هزینه های تولید (میلیون دلار)	۱۷۳/۵	۴۰۵	۳۰۱/۷	۴۸۷/۱	۳۶۸/۸

* با احتساب هر یک دلار آمریکا، ۱۲۶۷ دینار عراق

شاخص های تحلیلی واحدهای صنعتی کوچک عراق بین سالهای ۲۰۰۳ الی ۲۰۰۷

شاخص ها	۲۰۰۳	۲۰۰۴	۲۰۰۵	۲۰۰۶	۲۰۰۷
ارزش تولید به تعداد شاغلین (هزار دینار)	۸۲۴۰/۵	۱۲۶۸۲/۷	۱۸۱۰۵/۴	۲۳۷۳۹/۸	۱۵۱۳۵/۲
ارزش تولید به دستمزد	۱۳/۲	۱۲/۱	۱۱/۸	۱۴/۴	۸/۴
متوسط سهم کارکنان در هزینه ها (هزار دینار)	۴۳۷۹	۷۹۷۵	۱۰۵۰۸	۱۳۲۷۳	۸۷۰۳
نسبت هزینه های تولید به ارزش	۵۳/۱	۶۲/۹	۵۸	۵۵/۹	۵۷/۵

					تولید (درصد)
۲۷۰۲۲۹۳	۲۳۶۲۰۲۴	۲۲۲۵۵۳	۱۵۷۷۲۶۵	۶۲۴۷۵۵	میانگین دستمزد کارگران

۲- صنایع متوسط

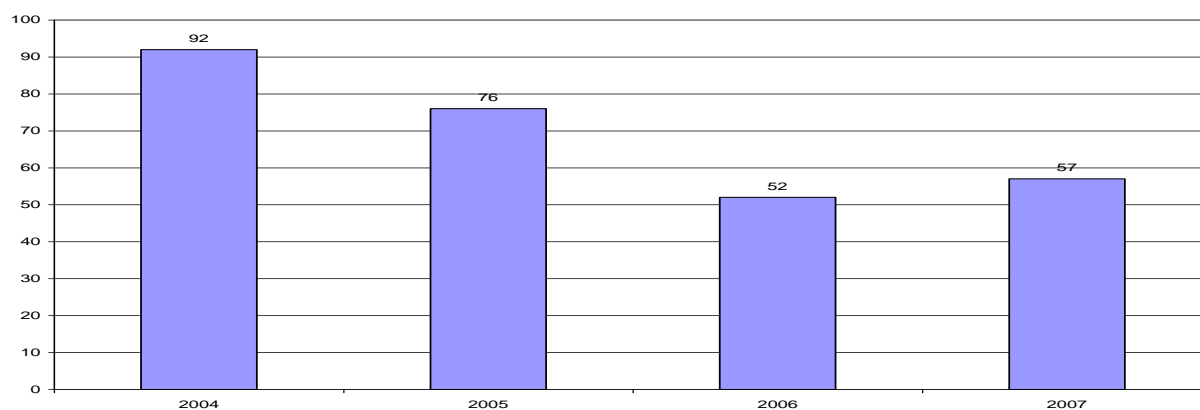
در این گزارش بیشتر واحدهای صنعتی متوسط عراق جز واحدهای واقع در اقلیم کردستان، مورد سرشماری قرار گرفتند. همچنین تعدادی از واحدهای صنعتی متوسط به دلیل عدم امکان مراجعه مأموران سرشماری جهت جمع آوری اطلاعات مورد نظر (به دلیل نبود امنیت لازم) در این گزارش لحاظ نشده اند.

* لازم به ذکر است که در این گزارش منظور از واحدهای صنعتی متوسط واحدهایی هستند که در آن حداقل ۱۰ و حداکثر ۲۹ کارگر مشغول به کار می باشند. مالکیت این واحدها اکثراً متعلق به بخش خصوصی می باشد.

نتایج گزارش:

۲-۱- تعداد واحدها:

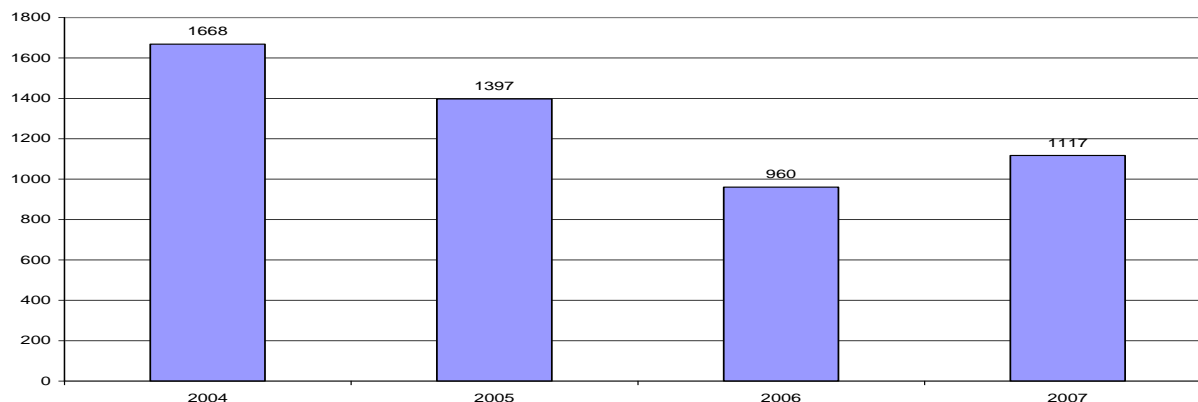
تعداد واحدهای صنعتی متوسط و فعال عراق در سال ۲۰۰۷ میلادی به ۵۷ واحد رسید که این تعداد ۵ واحد بیش از واحدهای سال ۲۰۰۶ (۵۲) بوده و افزایش ۹/۶٪ نشان می دهد. واحدهای متوسط غیر فعال عراق ۱۲۶ واحد از مجموع ۱۸۳ واحد صنعتی متوسط موجود در عراق می باشد. بخش عمده واحدهای غیر فعال در استان های بغداد و دیالی قرار دارند. دلیل اصلی غیر فعال بودن این واحدها نیز عدم استقرار امنیت در این مناطق می باشد. بیشترین واحدهای صنعتی متوسط فعال عراق در استان بابل با ۱۴ واحد از مجموع ۱۹ واحد قرار دارند.

تعداد واحدهای صنعتی متوسط عراق بین سال های ۲۰۰۴ الی ۲۰۰۷

۲-۲- تعداد شاغلین:

تعداد ۱۱۱۷ نفر در سال ۲۰۰۷ میلادی در واحدهای صنعتی متوسط مشغول به کار بودند که در مقایسه با شاغلین سال ۲۰۰۶ که بالغ بر ۹۶۰ نفر بود، نشان دهنده جذب ۱۵۷ فرد جدید به این واحدها و رشدی معادل ۱۶/۳٪ می باشد. افزایش تعداد شاغلین در سال ۲۰۰۷ به دلیل افزایش تعداد این واحدها می باشد.

تعداد شاغلین واحدهای صنعتی متوسط عراق بین سال های ۲۰۰۴ الی ۲۰۰۷

۲-۳- دستمزدها و حقوق و مزایا:

دستمزدها و حقوق و مزایای پرداختی به کارگران واحدهای صنعتی متوسط از ۲۴۸۵/۷ میلیون دینار در سال ۲۰۰۶ به ۲۸۳۶/۶ میلیون دینار در سال ۲۰۰۷ افزایش یافت که نشان دهنده وجود رابطه مستقیم بین تعداد کارگران و دستمزد آنها می باشد (و نه افزایش متوسط دستمزدها). لازم به ذکر است که در سال ۲۰۰۷ متوسط ارزش هر دلار آمریکا حدود ۱۲۶۷ دینار عراق بود.

۲-۴- ارزش تولید:

ارزش تولید واحدهای صنعتی متوسط عراق در سال ۲۰۰۷ کاهشی معادل ۵/۴٪ نسبت به سال ۲۰۰۶ نشان می دهد به نحوی که از ۱۹۵۱۵/۷ میلیون دینار، معادل حدود ۱۵/۴ میلیون دلار در سال ۲۰۰۶ به ۱۸۴۶۸/۷ میلیون دینار معادل حدود ۱۴/۶ میلیون دلار در سال ۲۰۰۷ کاهش یافت. دلیل اصلی این مسئله کاهش قیمت فرآورده های آسیاب شده مخصوصاً گندم و همچنین عدم حمایت تولید کنندگان و واردات بی رویه و بدون ضوابط مشخص کالاها می باشد.

۲-۵- هزینه های تولید:

هزینه های مورد نیاز تولید واحدهای صنعتی متوسط عراق در سال ۲۰۰۷ به ۱۱۴۴۴/۵ میلیون دینار معادل حدود ۹ میلیون دلار رسید که در مقایسه با سال ۲۰۰۶ (۹۲۹۹/۱ میلیون دینار) افزایشی حدود ۲۳/۱٪ نشان می دهد. دلیل اصلی این رشد افزایش قیمت مواد اولیه وارداتی و فراهم نبودن این مواد در داخل می باشد.

۲-۶- مهم ترین شاخص های تحلیلی واحدهای صنعتی متوسط:

- ارزش بهره وری کارکنان در تولید (ارزش تولید به تعداد شاغلین) بالغ بر ۱۶۵۳۴/۲ هزار دینار (حدود ۱۳۰۵۰ دلار) می باشد

- نسبت بهره وری دینار از دستمزدها (ارزش تولید به دستمزد) به ۶/۵ رسید.

- متوسط سهم کارکنان در هزینه ها بالغ بر ۱۰۲۴۵/۸ هزار دینار، معادل ۶۸۶۹ دلار رسید.

- نسبت هزینه های تولید به ارزش تولید بالغ بر ۰/۶۲ می باشد.

- میانگین دستمزد کارگران (پرداختی به کارگران) ۲۵۳۹/۵ هزار دینار (۲۱۳۳ دلار) می باشد.

نتایج آمار گردآوری شده از واحدهای صنعتی متوسط عراق بین سال های ۲۰۰۴ الی ۲۰۰۷

شاخص ها	۲۰۰۴	۲۰۰۵	۲۰۰۶	۲۰۰۷
تعداد واحدها	۹۲	۷۶	۵۲	۵۷
تعداد شاغلین	۱۶۶۸	۱۳۹۷	۹۶۰	۱۱۱۷
دستمزد شاغلین (میلیون دلار)	۲/۱	۲/۲	۲	۲/۲
ارزش تولید ناخالص (میلیون دلار)	۱۸/۷	۱۹/۲	۱۵/۴	۱۴/۶
هزینه های تولید (میلیون دلار)	۱۳/۹	۱۲/۹	۷/۳	۹

* با احتساب هر یک دلار آمریکا، ۱۲۶۷ دینار عراق

شاخص های تحلیلی واحدهای صنعتی متوسط عراق بین سالهای ۲۰۰۴ الی ۲۰۰۷

شاخص ها	۲۰۰۴	۲۰۰۵	۲۰۰۶	۲۰۰۷
ارزش تولید به تعداد شاغلین (هزار دینار)	۱۴۱۹۱	۱۷۴۲۹	۲۰۳۲۹	۱۶۵۳۴
ارزش تولید به دستمزد	۹/۱	۸/۹	۷/۹	۶/۵
متوسط سهم کارکنان در هزینه ها (هزار دینار)	۱۰۵۳۵	۱۱۶۹۸	۹۶۸۶/۵	۱۰۲۴۶
نسبت هزینه های تولید به ارزش تولید	۰/۷۴	۰/۶۷	۰/۴۸	۰/۶۲

۲۵۳۹/۵	۲۵۸۹/۲	۱۹۸۴/۱	۱۵۵۴/۹	میانگین دستمزد کارگران (هزار دینار)
--------	--------	--------	--------	-------------------------------------

۳- صنایع بزرگ

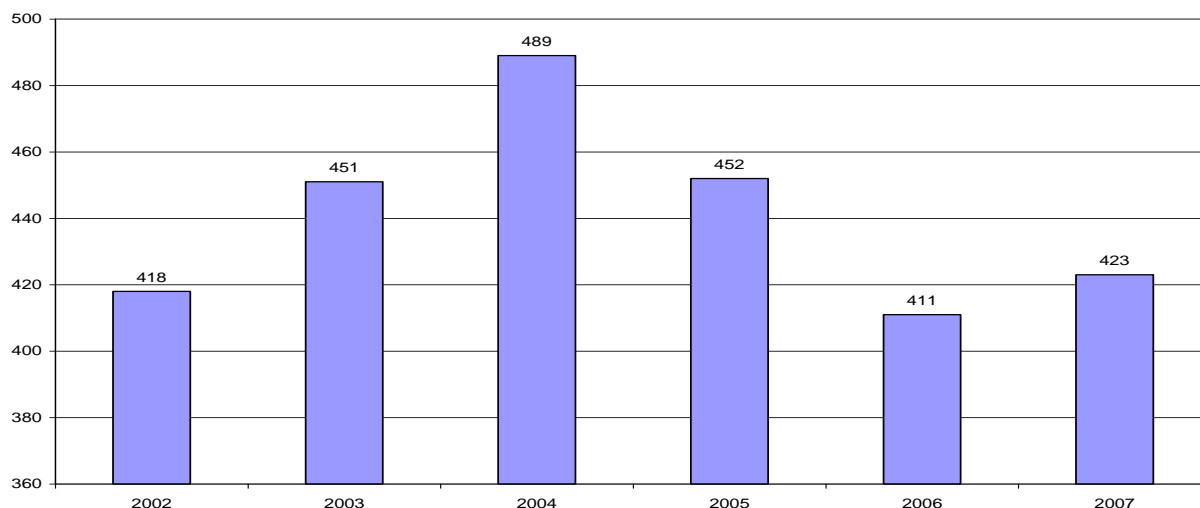
از دهه ۵۰ قرن گذشته تلاشهای مختلفی جهت دسته بندی انواع صنایع موجود در عراق صورت می گرفت که عمدتاً از دو شاخص حجم سرمایه (قیمت ماشین آلات) و تعداد شاغلین واحدها استفاده می گردید. طبق این شاخص ها صنایع بزرگ به واحدهایی اطلاق می شد که قیمت ماشین آلات و تجهیزات آنها بیش از ۱۰۰ هزار دینار بود. (متوسط قیمت هر دینار عراق در دهه های ۵۰ الی ۷۰ میلادی، معادل ۳/۴ دلار آمریکا بود) پس از سال ۱۹۸۳ میلادی و به دلیل تورم روز افزون و کاهش ارزش دینار، تنها شاخص تعداد شاغلین به عنوان معیار دسته بندی صنایع عراق مورد استفاده قرار گرفت. بر این اساس واحدهایی که حد اقل ۳۰ کارگر در آن مشغول فعالیت هستند به عنوان واحد بزرگ به حساب می آیند. در این گزارش تمام واحدهای صنعتی بزرگ عراق، مورد سرشماری قرار گرفتند.

نتایج گزارش:

۳-۱- تعداد واحدها:

تعداد واحدهای صنعتی بزرگ عراق در سال ۲۰۰۷ میلادی افزایش قابل ملاحظه ای را نشان می دهد به نحوی که تعداد این واحدها از ۴۱۱ واحد در سال ۲۰۰۶ به ۴۲۳ واحد در سال ۲۰۰۷ رسید که رشدی معادل ۲/۹۲٪ نشان می دهد. واحدهای صنایع استخراجی افزایشی ۱۰۰٪ نشان می دهد. صنایع تبدیلی نیز افزایشی ۲/۴۴٪ نشان می دهد.

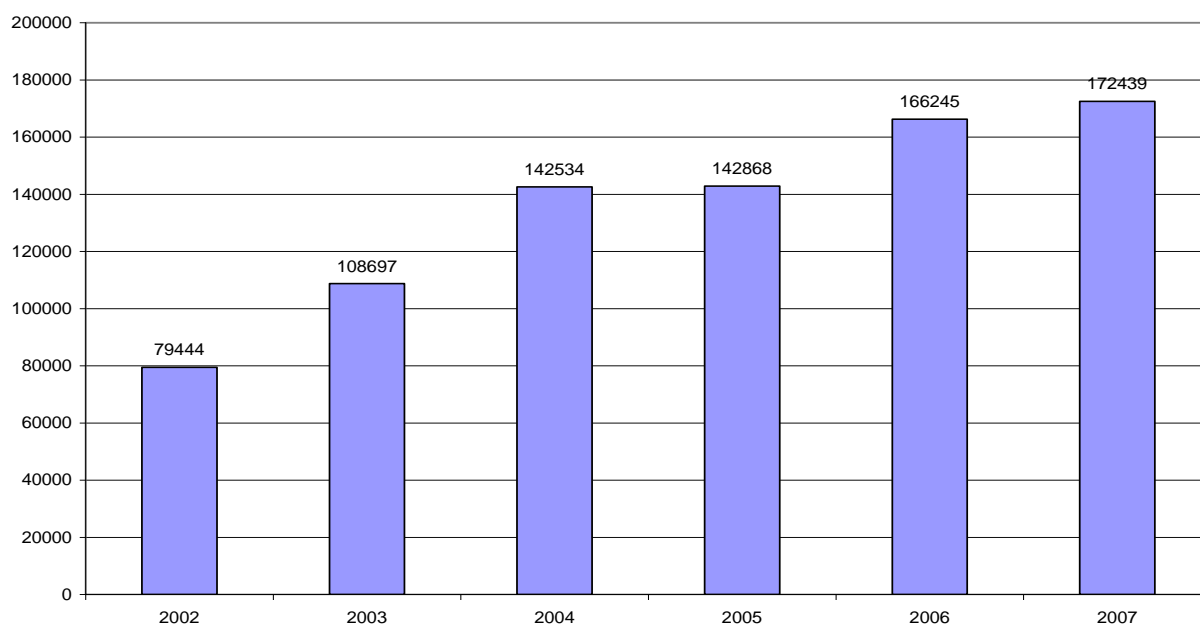
تعداد واحدهای صنعتی بزرگ و غیر فعال عراق نیز ۴۸۵ واحد گزارش شده که دلیل اصلی آن در کنار وضعیت امنیتی نامناسب، واردات گسترده کالاهای مشابه کالاهای تولیدی این واحدها می باشد.

تعداد واحدهای صنعتی بزرگ عراق بین سال های ۲۰۰۲ الی ۲۰۰۷

۲-۳- تعداد شاغلین:

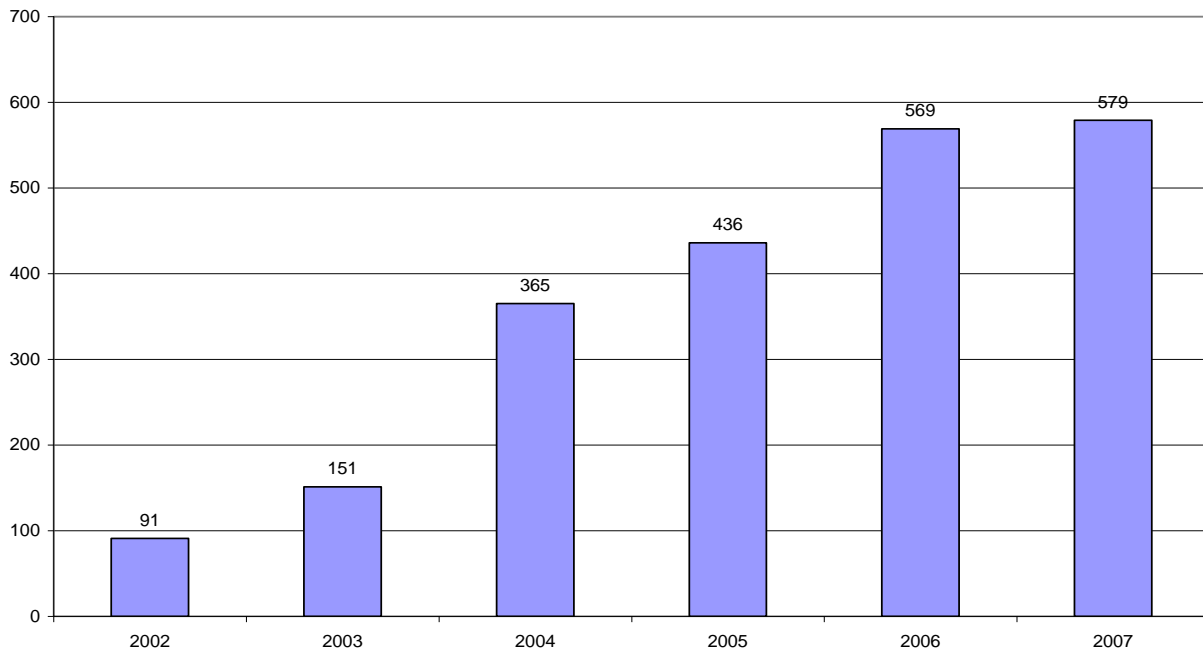
تعداد ۱۷۲۴۳۹ نفر در سال ۲۰۰۷ میلادی در واحدهای صنعتی بزرگ مشغول به کار بودند که در مقایسه با شاغلین سال ۲۰۰۶ که بالغ بر ۱۶۶۲۴۵ نفر بودند، نشان دهنده جذب ۶۱۹۴ فرد جدید به این واحدها و رشدی معادل ۳/۷۳٪ می باشد. رشد تعداد شاغلین در صنایع تبدیلی در سال ۲۰۰۷ به ۲/۵٪ رسید به نحوی که تعداد آنها از ۱۶۴۷۵۶ در سال ۲۰۰۶ به ۱۶۸۹۰۴ نفر در سال ۲۰۰۷ رسید.

میانگین تعداد شاغلین واحدهای صنعتی بزرگ عراق بین سال های ۲۰۰۲ الی ۲۰۰۷

۳-۳- دستمزدها و حقوق و مزایا:

دستمزدها و حقوق و مزایای پرداختی به کارگران واحدهای صنعتی بزرگ از ۷۲۰۶۰۵ میلیون دینار در سال ۲۰۰۶ به ۷۳۴۰۲۴ میلیون دینار در سال ۲۰۰۷ افزایش یافت که نشان دهنده رشدی حدود ۱/۸۶٪ می باشد. لازم به ذکر است که در سال ۲۰۰۷ متوسط ارزش هر دلار آمریکا حدود ۱۲۶۷ دینار عراق بود.

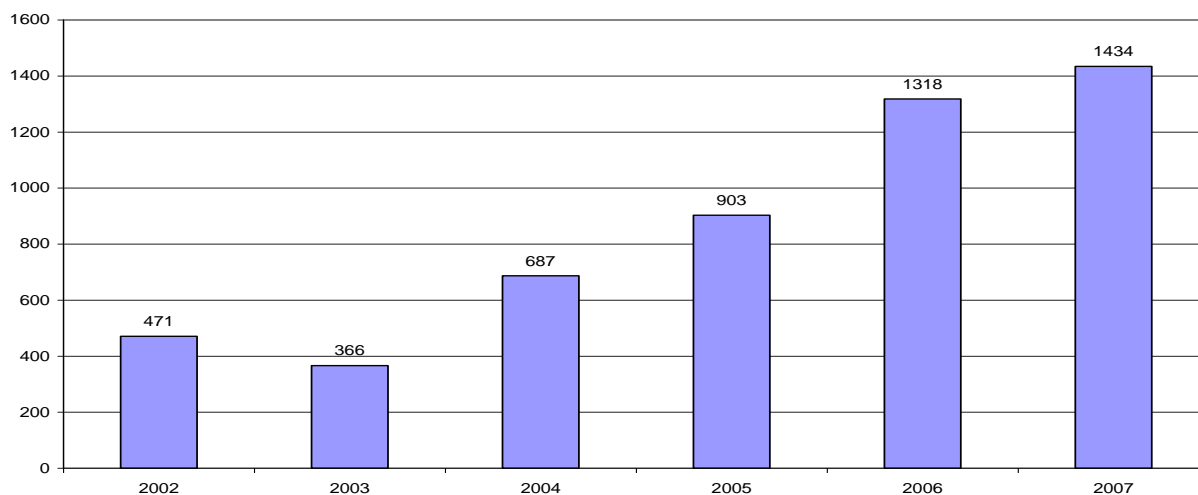

دستمزد شاغلین واحدهای صنعتی بزرگ عراق بین سال های ۲۰۰۲ الی ۲۰۰۷ (میلیون دلار)

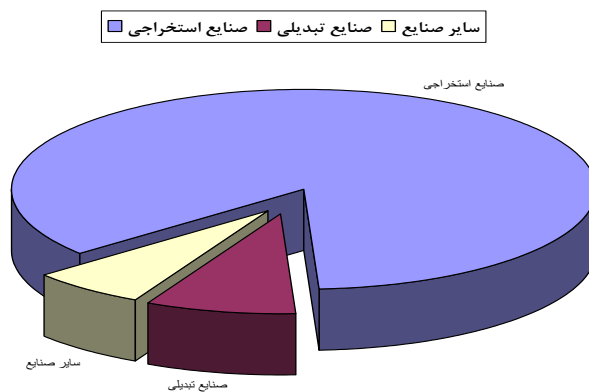
۳-۴- ارزش تولید:

ارزش تولید واحدهای صنعتی بزرگ عراق در سال ۲۰۰۷ نسبت به سال ۲۰۰۶ افزایشی معادل ۸/۸٪ نشان می دهد به نحوی که از ۱۶۶۹۳۹۸/۶ میلیون دینار، معادل حدود ۱۳۱۸ میلیون دلار در سال ۲۰۰۶ به ۱۸۱۶۳۸۱/۸ میلیون دینار معادل حدود ۱۴۳۴ میلیون دلار در سال ۲۰۰۷ افزایش یافت. صنایع استخراجی با رشد ۸۵/۲۹٪ بیشترین سهم را در این افزایش ایفا کرد. رشد صنایع تبدیلی نیز ۸/۳۸٪ بود. واحدهای دولتی (سهامی عام) ۷۳/۳۳٪ ارزش تولید را تشکیل دادند، پس از آن واحدهای بخش خصوصی با ۲۲/۱۹٪ و واحدهای با مالکیت مشترک ۴/۴۸٪ ارزش تولید را به خود اختصاص دادند.

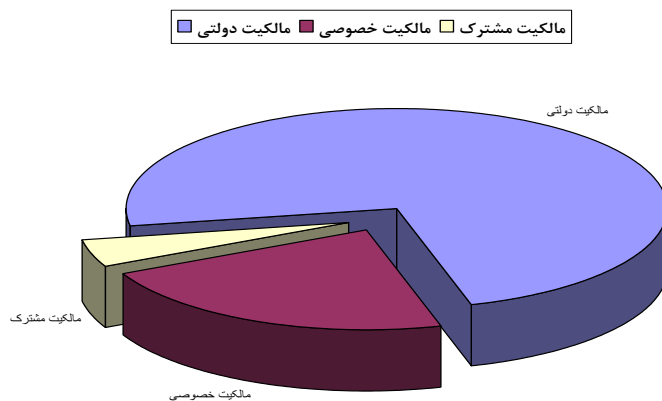
همانگونه که ملاحظه می شود بخش عمده افزایش ارزش تولید به واحدهای دولتی مربوط بود که دلایل اصلی آن استخدام نیروهای جدید و حمایت از اشتغال، افزایش هزینه های تولید و همچنین افزایش تورم در کشور می باشد.

ارزش تولید ناخالص واحدهای صنعتی بزرگ عراق بین سال های ۲۰۰۲ الی ۲۰۰۷ (میلیون دلار)

سهم ارزش تولید واحدهای صنعتی بزرگ عراق در سال ۲۰۰۷

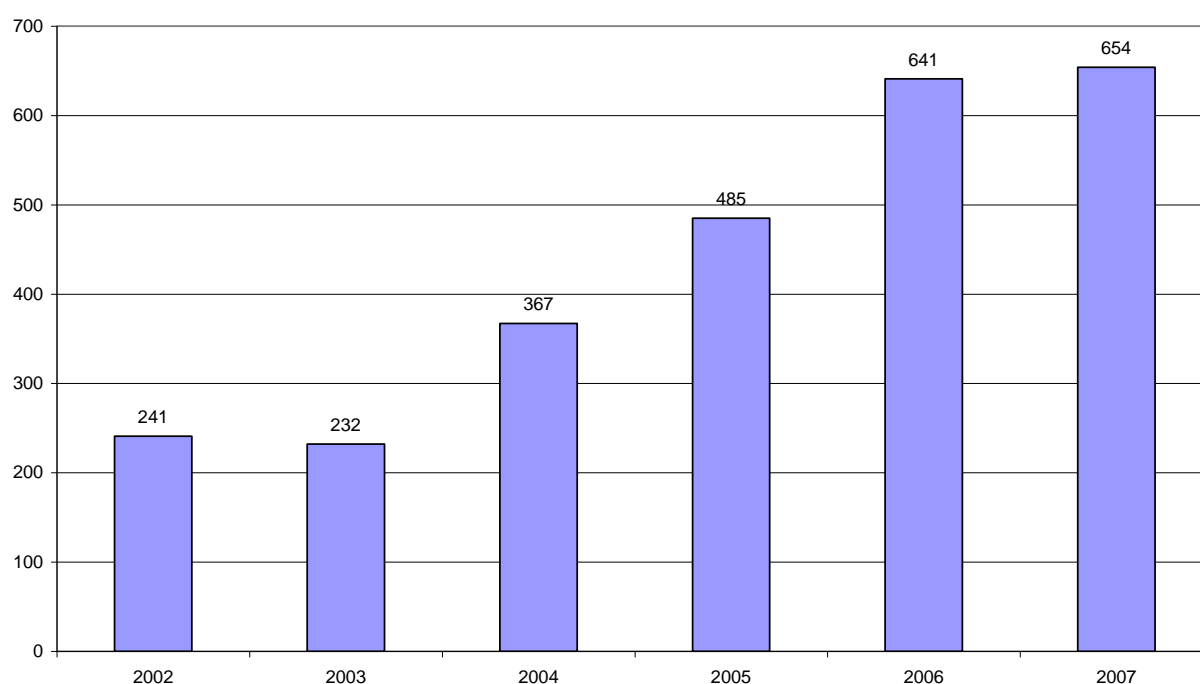

سهم ارزش تولید واحدهای صنعتی بزرگ عراق بر اساس مالکیت در سال ۲۰۰۷

۳-۵- هزینه های تولید:

هزینه های مورد نیاز تولید واحدهای صنعتی متوسط عراق در سال ۲۰۰۷ به ۸۲۸۵۹۷/۸ میلیون دینار معادل حدود ۶۵۴ میلیون دلار رسید که در مقایسه با سال ۲۰۰۶ (۸۱۱۶۶۰/۶ میلیون دینار) افزایشی حدود ۲/۰۹٪ نشان می دهد.

واحدهای دولتی (سهامی عام) ۶۷٪ کل هزینه های تولید را به خود اختصاص دادند، پس از آن واحدهای بخش خصوصی با ۲۶/۷۱٪ و واحدهای با مالکیت مشترک ۶/۲۹٪ کل هزینه های تولید را به خود اختصاص دادند. در این آمار، واحدهای صنعتی بزرگ مربوط به بخش تعاونی در سال ۲۰۰۷ نقشی را ایفا نکردند.

هزینه های تولید واحدهای صنعتی بزرگ عراق بین سال های ۲۰۰۲ الی ۲۰۰۷ (میلیون دلار)

۳-۶- مهم ترین شاخص های تحلیلی واحدهای صنعتی بزرگ:

- ارزش بهره وری کارکنان در تولید (ارزش تولید به تعداد شاغلین) بالغ بر ۱۰۵۳۳/۴ هزار دینار (حدود ۸۳۱۴ دلار) می باشد

- ارزش بهره وری کارکنان از ارزش افزوده (ارزش افزوده به تعداد شاغلین) بالغ بر ۵۷۲۸/۳ هزار دینار (حدود ۴۵۲۱ دلار) می باشد

- نسبت بهره وری دینار از دستمزدها (ارزش تولید به دستمزد) به ۲/۴۷ دینار رسید.

- متوسط سهم کارکنان در هزینه ها بالغ بر ۴۸۰۵/۱ هزار دینار، معادل ۳۷۹۳ دلار رسید.

- نسبت هزینه های تولید به ارزش تولید به ۴۵/۶٪ رسید.

- میانگین دستمزد کارگران (پرداختی به کارگران) ۴۲۵۶/۷ هزار دینار (۳۳۶۰ دلار) می باشد.

نتایج آمار گردآوری شده از واحدهای صنعتی بزرگ عراق بین سال های ۲۰۰۴ الی ۲۰۰۷

شاخص ها	۲۰۰۲	۲۰۰۳	۲۰۰۴	۲۰۰۵	۲۰۰۶	۲۰۰۷	درصد تغییر سالیانه (۲۰۰۶ و ۲۰۰۷)
تعداد واحدها	۴۱۸	۴۵۱	۴۸۹	۴۵۲	۴۱۱	۴۲۳	۲/۹
میانگین تعداد شاغلین	۷۹۴۴۴	۱۰۸۶۹۷	۱۴۲۵۳۴	۱۴۲۸۶۸	۱۶۶۲۴۵	۱۷۲۴۳۹	۳/۷
دستمزد شاغلین (میلیون دلار)	۹۰/۵	۱۵۱/۱	۳۶۵	۴۳۶/۲	۵۶۸/۸	۵۷۹/۳	۱/۸
ارزش تولید ناخالص (میلیون دلار)	۴۷۱/۱	۳۶۶/۲	۶۸۷/۳	۹۰۲/۹	۱۳۱۷/۶	۱۴۳۳/۷	۸/۸
هزینه های تولید (میلیون دلار)	۲۴۰/۹	۲۳۱/۵	۳۶۶/۶	۴۸۴/۶	۶۴۰/۶	۶۵۴	۲/۱

* هر یک دلار آمریکا، ۱۲۶۷ دینار عراق محاسبه شده است

آمار گردآوری شده از واحدهای صنعتی بزرگ عراق بر اساس مالکیت در سال ۲۰۰۷

شاخص ها	سهامی عام	مالکیت مشترک	تعاونی	بخش خصوصی	جمع کل
تعداد واحدهای بزرگ	۷۲	۱۰	۰	۳۴۱	۴۲۳
میانگین تعداد شاغلین	۱۵۱۴۳۰	۳۹۱۸	۰	۱۷۰۹۱	۱۷۲۴۳۹
جمع حقوق و مزایا (میلیون دینار)	۶۶۱۷۲۱	۲۴۴۴۴	۰	۴۷۸۵۹	۷۳۴۰۲۴
ارزش تولید ناخالص (میلیون دینار)	۱۳۳۱۹۶۴	۸۱۴۲۰	۰	۴۰۲۹۹۸	۱۸۱۶۳۸۲
هزینه های تولید (میلیون دینار)	۵۵۵۱۶۵	۵۲۰۸۴	۰	۲۲۱۳۴۹	۸۲۸۵۹۸

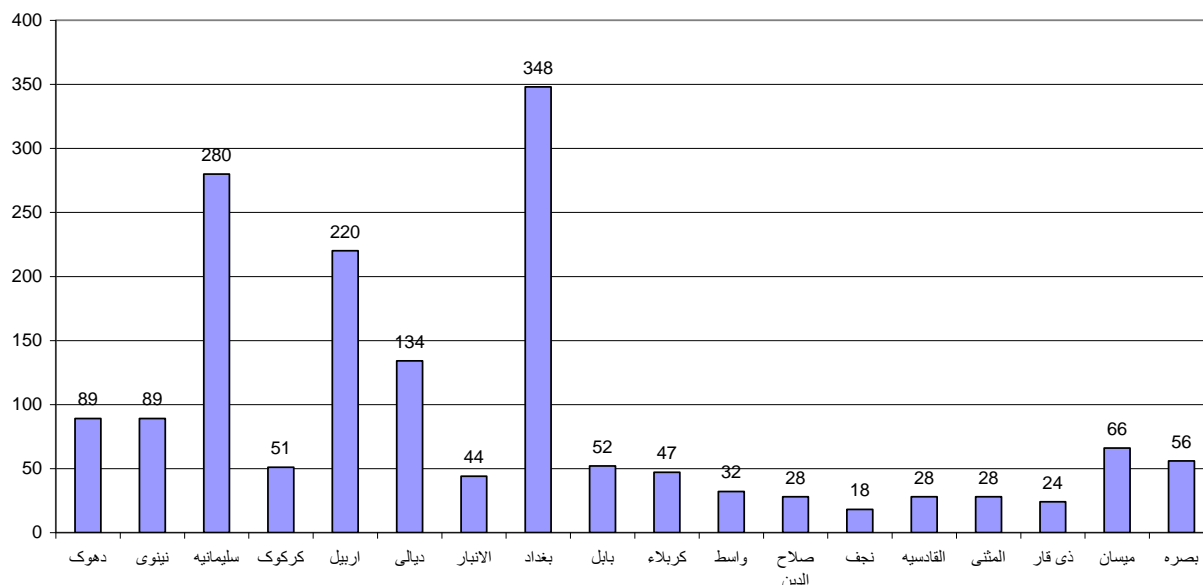
آمار صنایع بزرگ و متوسط

بر اساس آمار سال ۲۰۰۷ میلادی تعداد ۱۶۳۴ واحد صنعتی بزرگ و متوسط در سراسر عراق مشغول فعالیت هستند که استان بغداد، پایتخت عراق با ۳۴۸ واحد (۲۱/۳٪ کل واحدهای فعال) رتبه اول از نظر تعداد واحدهای فعال را از آن خود کرده است. استان های سلیمانیه و اربیل به ترتیب با ۲۸۰ (۱۷/۱٪) و ۲۲۰ (۱۳/۵٪) در رتبه های بعدی قرار دارند. استان نجف با تعداد ۱۸ واحد (۱/۱٪ کل واحدهای فعال) در رتبه آخر این رده بندی قرار دارد.

تعداد و نسبت توزیع واحدهای صنعتی بزرگ و متوسط عراق

بر اساس استان محل فعالیت در سال ۲۰۰۷

درصد	تعداد	استان
۵/۴	۸۹	دهوک
۵/۴	۸۹	نینوی
۱۷/۱	۲۸۰	سلیمانیه
۳/۱	۵۱	کرکوک
۱۳/۵	۲۲۰	اربیل
۸/۲	۱۳۴	دیالی
۲/۷	۴۴	الانبار
۲۱/۳	۳۴۸	بغداد
۳/۲	۵۲	بابل
۲/۹	۴۷	کربلاء
۲	۳۲	واسط
۱/۷	۲۸	صلاح الدین
۱/۱	۱۸	نجف
۱/۷	۲۸	القادسیه
۱/۷	۲۸	المثنی
۱/۵	۲۴	ذی قار
۴	۶۶	ميسان
۳/۴	۵۶	بصره
۱۰۰	۱۶۳۴	جمع کل

تعداد واحدهای صنعتی بزرگ و متوسط عراق بر اساس استان در سال ۲۰۰۷

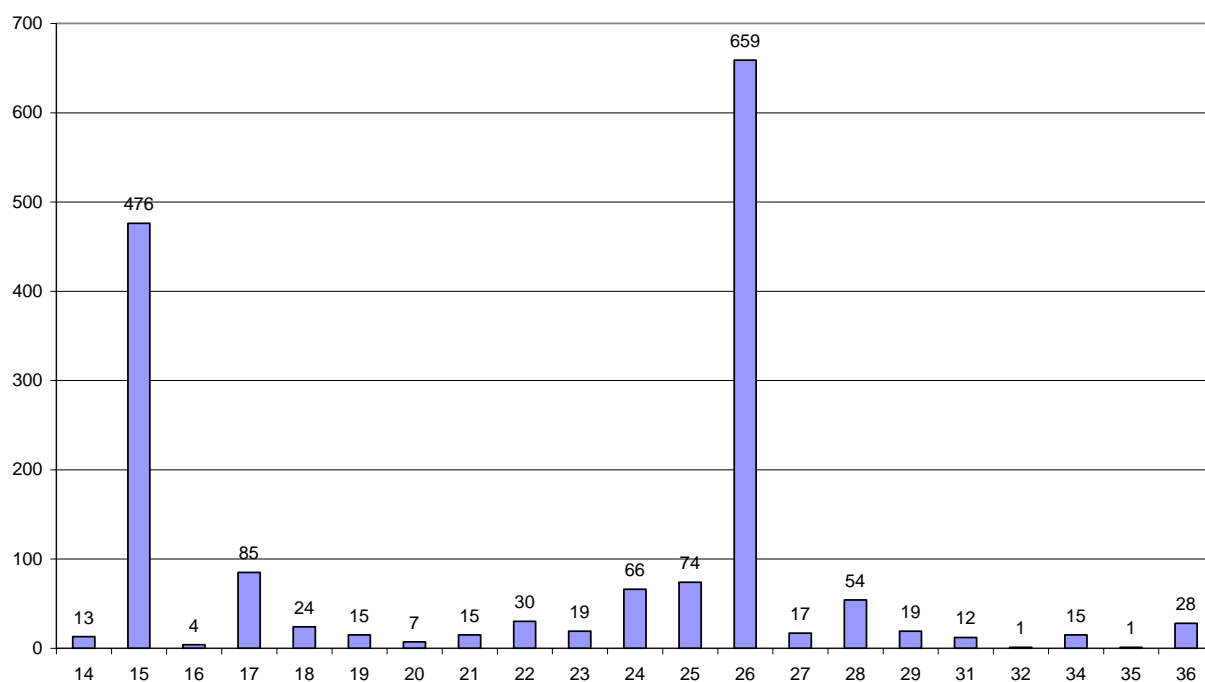
صنایع فرآورده های معدنی غیر فلزی با ۶۵۹ واحد (۴۰/۳٪) بیشترین تعداد واحدهای فعال بزرگ و متوسط عراق را تشکیل می دهد. پس از آن صنایع تبدیلی مواد غذایی و نوشیدنی ها با ۴۷۶ واحد (۲۹/۱٪) در جایگاه دوم قرار دارد. فراوانی مواد اولیه مورد نیاز و نزدیکی به مناطق صنعتی از مهم ترین دلایل رونق صنایع غذایی در عراق می باشد. صنایع نساجی با ۸۵ واحد (۵/۲٪) رده سوم بیشترین فراوانی در میان واحدهای فعال بزرگ و متوسط عراق را به خود اختصاص داده است.

کمترین فراوانی در میان واحدهای فعال بزرگ و متوسط عراق نیز به صنایع سایر تجهیزات حمل و نقل و صنایع تولید رادیو و تلویزیون و تجهیزات الکترونیکی (با ۰/۱٪) اختصاص دارد.

همانگونه که ملاحظه می شود تعداد واحدهای صنعتی در سایر زمینه ها اندک است و تنها درصد ناچیزی از احتیاجات سایر صنایع محلی را تأمین می نماید.

تعداد و نسبت واحدهای صنعتی بزرگ و متوسط عراق بر اساس زمینه فعالیت در سال ۲۰۰۷

درصد	تعداد	کد	زمینه فعالیت
۰/۸	۱۳	۱۴	صنایع معدن و بهره برداری از منابع
۲۹/۱	۴۷۶	۱۵	صنایع نوشیدنی ها و فرآورده های غذایی
۰/۲	۴	۱۶	صنایع فرآورده های تنباکو
۵/۲	۸۵	۱۷	صنایع نساجی
۱/۵	۲۴	۱۸	صنایع تولید پوشاک و رنگ جامه خز دار
۰/۹	۱۵	۱۹	صنایع چرم و دباغی
۰/۴	۷	۲۰	صنایع چوب و فرآورده ها و تولیدات چوبی
۰/۹	۱۵	۲۱	صنایع کاغذ و فرآورده های کاغذی
۱/۸	۳۰	۲۲	صنایع چاپ و نشر
۱/۲	۱۹	۲۳	صنایع زغال و کک
۴	۶۶	۲۴	صنایع مواد و فرآورده های شیمیایی
۴/۵	۷۴	۲۵	صنایع فرآورده های لاستیک (رزین) و پلاستیک
۴۰/۳	۶۵۹	۲۶	صنایع فرآورده های معدنی غیر فلزی دیگر
۱	۱۷	۲۷	صنایع فلزات اساسی (مادر)
۳/۳	۵۴	۲۸	صنایع فرآورده های معدنی آلیاژی
۱/۲	۱۹	۲۹	صنایع تجهیزات و ماشین آلات طبقه بندی نشده در گروه های دیگر
۰/۷	۱۲	۳۱	صنایع ماشین آلات و لوازم برقی
۰/۱	۱	۳۲	صنایع تولید رادیو و تلویزیون و تجهیزات و وسایل ارتباطی
۰/۹	۱۵	۳۴	صنایع وسایل نقلیه موتوری
۰/۱	۱	۳۵	صنایع تجهیزات حمل و نقل دیگر
۱/۷	۲۸	۳۶	صنایع مبلمان
۱۰۰	۱۶۳۴		جمع کل

تعداد واحدهای صنعتی بزرگ و متوسط عراق بر اساس زمینه فعالیت در سال ۲۰۰۷

شاخص میزان تولید در صنایع تبدیلی عراق در سال های ۲۰۰۸ و ۲۰۰۷

(۱۹۸۸=۱۰۰)

درصد تغییر سالانه	شاخص ها		وزن	صنعت	
	۲۰۰۸	۲۰۰۷			
۲/۴	۱۰۹	۱۰۶/۴	۸۱	مواد غذایی	۱
۵/۷	۱۶/۷	۱۵/۸	۱۷۲	نوشیدنی ها و دخانیات	۲
۳/۸	۷۴/۲	۷۱/۵	۱۳۷	پوشاک و کفش	۳
۱/۷	۱۲/۱	۱۱/۹	۵۵	چوب و کاغذ	۴
۳/۵	۳۵/۲	۳۴	۳۳۸	شیمیایی و نفت	۵
۶	۸۰	۷۵/۵	۱۱۲	غیر فلزی	۶
۶/۸	۷/۸	۷/۳	۱۰۵	معدنی اساسی (پایه)	۷
۴	۴۴/۲	۴۲/۵	۱۰۰۰	شاخص کل	

شاخص قیمت در صنایع تبدیلی عراق در سال های ۲۰۰۷ و ۲۰۰۸
(۱۹۸۸=۱۰۰)

درصد تغییر سالیانه	شاخص ها		وزن	صنعت	
	۲۰۰۸	۲۰۰۷			
۵/۹	۳۲۴۴۵۸/۲	۳۰۶۳۷۸/۳	۸۱	مواد غذایی	۱
۳/۹	۲۲۲۱۳۷/۴	۲۱۳۸۷۷/۷	۱۷۲	نوشیدنی ها و دخانیات	۲
۳/۷	۱۵۹۱۷۵/۸	۱۵۳۵۰۴/۱	۱۳۷	نساجی و پوشاک و کفش	۳
۴/۹	۳۲۳۲۳۰/۷	۳۰۸۰۸۰/۲	۵۵	چوب و کاغذ و فرآورده های آنها	۴
۷/۳	۳۶۱۶۱۳/۳	۳۳۷۱۶۸/۸	۱۰۰	شیمیایی	۵
۲	۱۵۹۱۷۱/۲	۱۵۶۰۷۱/۳	۲۳۸	نفت	۶
۷	۷۳۰۳۵۰	۶۸۲۹۲۰/۳	۱۱۲	غیر فلزی	۷
۶/۱	۲۱۵۰۱۵/۱	۲۰۲۶۱۸/۸	۱۰۵	تبدیلی دیگر	۸
۵/۳	۲۸۲۴۹۳/۴	۲۶۸۲۰۲	۱۰۰۰	شاخص کل	

شاخص میزان تولید و قیمت در صنایع تبدیلی عراق
(۱۹۸۸=۱۰۰)

شاخص کل قیمت	شاخص کل میزان تولید	سال
۷۲۹۹۶	۶۹/۳	۱۹۹۹
۸۰۶۰۱	۶۶/۲	۲۰۰۰
۸۱۶۸۸	۷۲/۳	۲۰۰۱
۸۶۹۱۰	۶۵/۹	۲۰۰۲
۹۹۹۷۹	۴۷/۱	۲۰۰۳
۱۷۵۵۸۱/۵	۳۶/۶	۲۰۰۴
۲۱۶۷۴۶/۳	۳۶/۲	۲۰۰۵
۲۴۷۴۷۲/۲	۴۰	۲۰۰۶
۲۶۸۲۰۲	۴۲/۵	۲۰۰۷
۲۸۲۴۹۳/۴	۴۴/۲	۲۰۰۸

صنایع مرتبط با کشاورزی (کشت و صنعت)

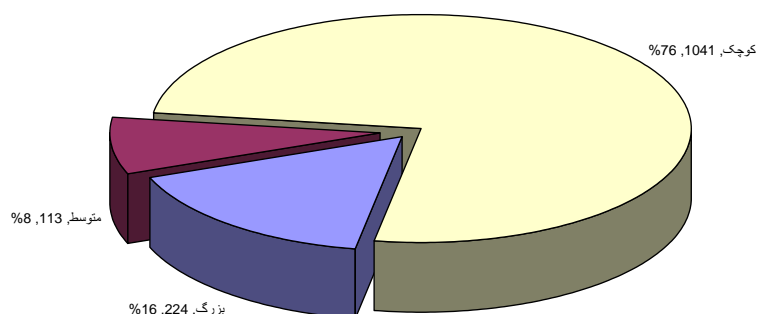
آمار و اطلاعات این گزارش بوسیله مرکز آمار عراق و با همکاری سازمان توسعه صنعتی ملل متحد (UNIDO) گردآوری شده است.

نتایج گزارش:

۱- تعداد واحدها:

تعداد واحدهای صنعتی کشاورزی عراق در سال ۲۰۰۷ میلادی به ۱۳۷۸ واحد رسید که از این تعداد ۲۲۴ واحد (۱۶/۳٪) جزو واحدهای صنعتی کشاورزی بزرگ به حساب می آیند. همچنین تعداد واحدهای صنعتی کشاورزی متوسط ۱۱۳ واحد (۸/۲٪) و واحدهای صنعتی کشاورزی کوچک ۱۰۴۱ واحد (۷۵/۵٪) بوده است. سرمایه اولیه واحدهای صنعتی کشاورزی بزرگ عراق عمدتاً ملی است جز دو واحد که در استان های دهوک و نجف قرار داشته و سرمایه ای مشترک دارند. سرمایه اولیه واحدهای صنعتی کشاورزی متوسط عراق نیز عمدتاً ملی است جز یک واحد که به تولید فرش دستی اشتغال داشته و در استان اربیل قرار دارد. سرمایه این واحد خارجی است. سرمایه اولیه واحدهای صنعتی کشاورزی کوچک عراق نیز عمدتاً ملی است جز سه واحد که اولی در استان دیوانیه قرار داشته و به تولید محصولات غذایی مشغول است. سرمایه این واحد خارجی است. دومین واحد در استان دهوک و سومین واحد در استان الانبار واقع شده اند. مطابق آمار فوق، سرمایه گذاری اندک خارجی در این بخش کاملاً مشهود بوده که دلایل متعددی دارد. مهمترین عامل مسلماً به وضعیت امنیتی عراق باز می گردد.

تعداد واحدهای صنعتی (کشاورزی) عراق

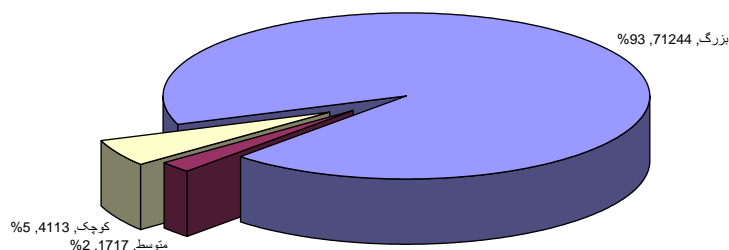
۲- تعداد شاغلین و دستمزد و مزایای آنها:

تعداد شاغلین در واحدهای صنعتی کشاورزی بزرگ عراق به ۷۱۲۴۴ نفر رسید که استان بغداد با ۳۷۵۲۹ نفر بیشترین تعداد شاغلین را به خود اختصاص داد. بر اساس زمینه فعالیت، بیشترین تعداد کارگران در زمینه نساجی (با ۲۷۱۶۸ نفر) مشغول به کار هستند. جمع کل دستمزدهای پرداختی در واحدهای صنعتی کشاورزی بزرگ عراق نیز به ۲۰۳۰۳۱ میلیون دینار رسید.

تعداد شاغلین در واحدهای صنعتی کشاورزی متوسط عراق به ۱۷۱۷ نفر رسید که استان اربیل با ۳۴۳ نفر بیشترین تعداد شاغلین را به خود اختصاص داد. بر اساس زمینه فعالیت، بیشترین تعداد کارگران در زمینه تولید فرآورده های غذایی و نوشیدنی ها (با ۱۴۴۸ نفر) مشغول به کار هستند. جمع کل دستمزدهای پرداختی در واحدهای صنعتی کشاورزی متوسط عراق نیز به ۷۰۶۴ میلیون دینار رسید.

تعداد شاغلین در واحدهای صنعتی کشاورزی کوچک عراق به ۴۱۱۳ نفر رسید که استان سلیمانیه با ۴۷۴ نفر بیشترین تعداد شاغلین را به خود اختصاص داد. بر اساس زمینه فعالیت، بیشترین تعداد کارگران در زمینه تولید فرآورده های غذایی و نوشیدنی ها (با ۳۲۲۵ نفر) مشغول به کار هستند. جمع کل دستمزدهای پرداختی در واحدهای صنعتی کشاورزی کوچک عراق نیز به ۱۱۷۴۰ میلیون دینار رسید.

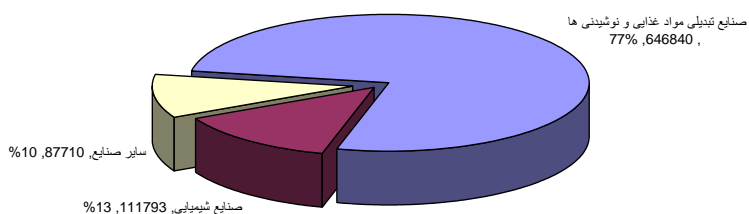
تعداد شاغلین در واحدهای صنعتی (کشاورزی) عراق (نفر)

۳- ارزش تولید:

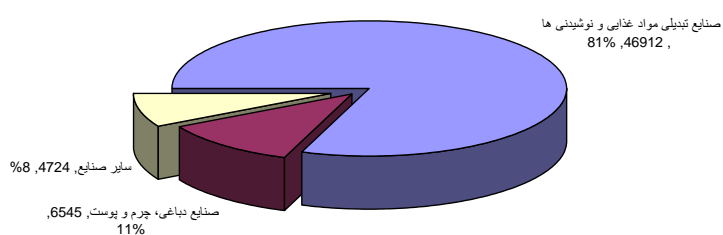
ارزش تولید واحدهای صنعتی کشاورزی بزرگ عراق در سال ۲۰۰۷ به ۸۴۶۳۴۳ میلیون دینار معادل حدود ۶۶۸ میلیون دلار (با احتساب هر یک دلار آمریکا، ۱۲۶۷ دینار عراق) رسید. صنایع تبدیلی مواد غذایی و نوشیدنی ها با ۶۴۶۸۴۰ میلیون دینار (۷۶٪ کل ارزش تولید) بیشترین سهم ارزش تولید را به خود اختصاص داد. صنایع شیمیایی با ۱۱۱۷۹۳ میلیون دینار (۱۳٪ کل ارزش تولید) در جایگاه دوم قرار گرفت.

ارزش تولید واحدهای صنعتی (کشاورزی) بزرگ عراق بر اساس زمینه فعالیت (میلیون دینار)

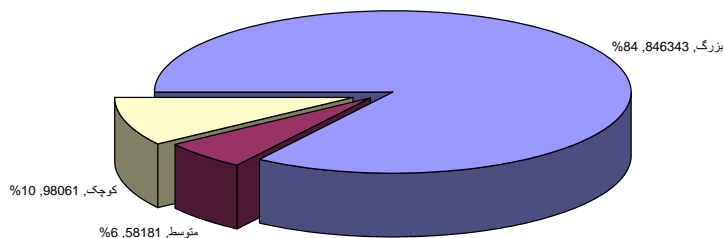
ارزش تولید واحدهای صنعتی کشاورزی متوسط عراق در سال ۲۰۰۷ به ۵۸۱۸۱ میلیون دینار معادل حدود ۴۶ میلیون دلار (با احتساب هر یک دلار آمریکا، ۱۲۶۷ دینار عراق) رسید. صنایع تبدیلی مواد غذایی و نوشیدنی ها با ۴۶۹۱۲ میلیون دینار (۸۰/۶٪ کل ارزش تولید) بیشترین سهم ارزش تولید را به خود اختصاص داد. صنایع دباغی و چرم و پوست با ۶۵۴۵ میلیون دینار (۱۱/۳٪ کل ارزش تولید) در جایگاه دوم قرار گرفت.

ارزش تولید واحدهای صنعتی کشاورزی متوسط عراق بر اساس زمینه فعالیت (میلیون دینار)

ارزش تولید واحدهای صنعتی کشاورزی کوچک عراق در سال ۲۰۰۷ به ۹۸۰۶۱ میلیون دینار معادل حدود ۷۷/۴ میلیون دلار (با احتساب هر یک دلار آمریکا، ۱۲۶۷ دینار عراق) رسید.

ارزش تولید واحدهای صنعتی (کشاورزی) عراق (میلیون دینار)

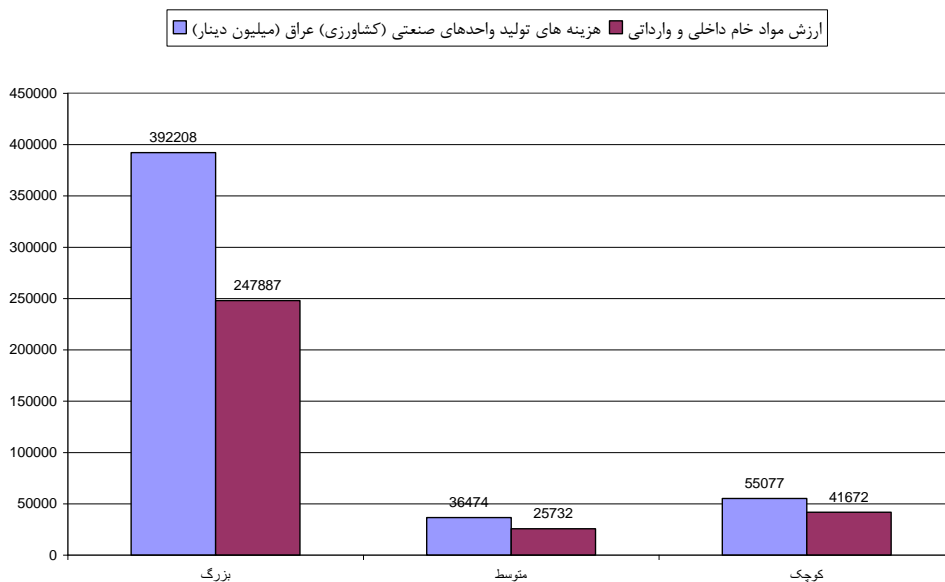

۴- هزینه های تولید:

هزینه های مورد نیاز تولید واحدهای صنعتی کشاورزی بزرگ عراق به ۳۹۲۲۰۸ میلیون دینار معادل حدود ۳۱۰ میلیون دلار (با احتساب هر یک دلار آمریکا، ۱۲۶۷ دینار عراق) رسید. ارزش مواد خام داخلی و وارداتی عراق ۲۴۷۸۸۷ میلیون دینار بود.

هزینه های مورد نیاز تولید واحدهای صنعتی کشاورزی متوسط عراق به ۳۶۴۷۴ میلیون دینار معادل حدود ۲۸/۸ میلیون دلار (با احتساب هر یک دلار آمریکا، ۱۲۶۷ دینار عراق) رسید. ارزش مواد خام داخلی و وارداتی عراق ۲۵۷۳۲ میلیون دینار بود.

هزینه های مورد نیاز تولید واحدهای صنعتی کشاورزی کوچک عراق به ۵۵۰۷۷ میلیون دینار معادل حدود ۴۳/۵ میلیون دلار (با احتساب هر یک دلار آمریکا، ۱۲۶۷ دینار عراق) رسید. ارزش مواد خام داخلی و وارداتی عراق ۴۱۶۷۲ میلیون دینار بود.

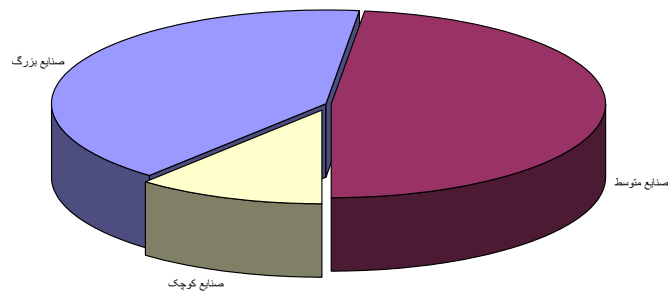
هزینه های تولید واحدهای صنعتی (کشاورزی) عراق (میلیون دینار)

نکات مرتبط با واحدها:

۱- عضویت در انجمن ها و اتحادیه های حرفه ای:

۷۶/۹٪ واحدهای صنعتی کشاورزی متوسط عراق در انجمن های حرفه ای عضویت دارند. این میزان برای واحدهای صنعتی کشاورزی بزرگ عراق ۶۵/۲٪ می باشد. این درصدهای بالای عضویت نشان دهنده علاقه و کوشش واحدهای صنعتی کشاورزی بزرگ و متوسط عراق (و البته به دلیل نوع فعالیت آنها) جهت عضویت در انجمن ها و اتحادیه های حرفه ای می باشد. همچنین تنها ۱۷/۸٪ واحدهای صنعتی کشاورزی کوچک عراق در انجمن ها و اتحادیه های حرفه ای عضویت دارند.

عضویت در انجمن ها و اتحادیه های حرفه ای

۲- گواهینامه تضمین کیفیت:

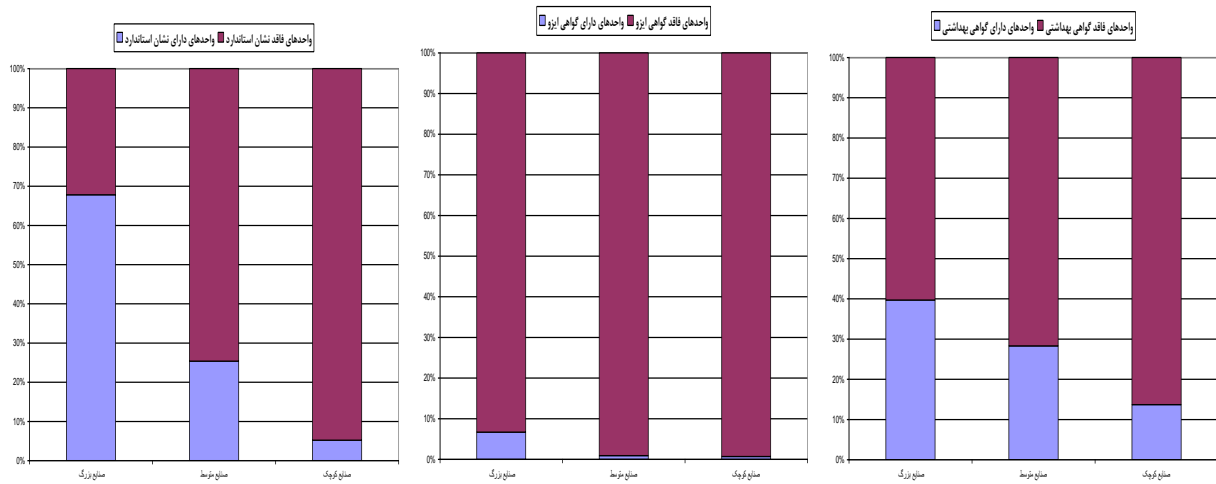
بر اساس بررسی ها، تولیدات بسیاری از واحدها با کیفیت بالا و طبق استانداردهای داخلی (عراق) و جهانی انجام می گیرد.

۶۷/۸٪ واحدهای صنعتی کشاورزی بزرگ عراق دارای نشان استاندارد عراق می باشند. ۳۹/۷٪ دارای گواهی بهداشتی و ۶/۷٪ نیز گواهی ایزو (ISO) دارند.

در رابطه با واحدهای صنعتی کشاورزی متوسط عراق، ۲۸/۳٪ دارای گواهی بهداشتی، ۲۶/۵٪ دارای نشان استاندارد عراق و ۰/۹٪ نیز گواهی ایزو (ISO) دارند.

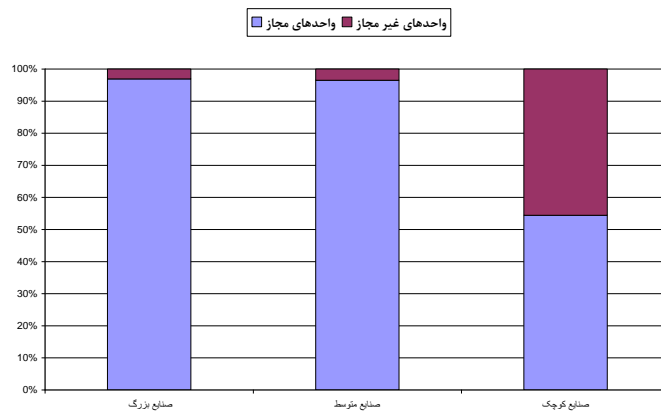
۵/۲٪ واحدهای صنعتی کشاورزی کوچک عراق دارای نشان استاندارد عراق می باشند. ۱۳/۷٪ دارای گواهی بهداشتی و ۰/۷٪ نیز گواهی ایزو (ISO) دارند.

۳- واحدهای مجاز:

۹۶/۹٪ واحدهای صنعتی کشاورزی بزرگ عراق دارای مجوز لازم از سوی سازمان های ذی ربط می باشند. همچنین ۹۶/۵٪ واحدهای صنعتی کشاورزی متوسط عراق دارای مجوز هستند. با توجه به هزینه های بالای مورد نیاز جهت ایجاد این واحدها، تلاش برای کسب مجوزهای مربوطه نیز بدیهی می باشد. تنها ۵۴/۴٪ واحدهای صنعتی کشاورزی کوچک عراق دارای مجوز رسمی می باشند.

واحدهای صنعتی کشاورزی دارای مجوز فعالیت عراق

۴- مالکیت واحدها:

۷۲/۳٪ واحدهای صنعتی کشاورزی بزرگ عراق دارای مالکیت کامل هستند. ۴۱/۶٪ واحدهای صنعتی کشاورزی متوسط و ۱۶/۴٪ واحدهای صنعتی کشاورزی کوچک عراق نیز دارای مالکیت کامل می باشند. ۷۳/۲٪ واحدهای صنعتی کشاورزی کوچک و ۳۴/۴٪ واحدهای صنعتی کشاورزی متوسط عراق بطور کامل اجاره ای می باشند.

۵- ظرفیت تولید:

تولید در ۳۸/۴٪ واحدهای صنعتی کشاورزی بزرگ عراق به میزان ۷۵-۵۰٪ درصد ظرفیت اسمی انجام می گیرد. تولید در ۵۱/۳٪ واحدهای صنعتی کشاورزی متوسط عراق به میزان ۱۰۰-۷۵٪ درصد ظرفیت اسمی انجام

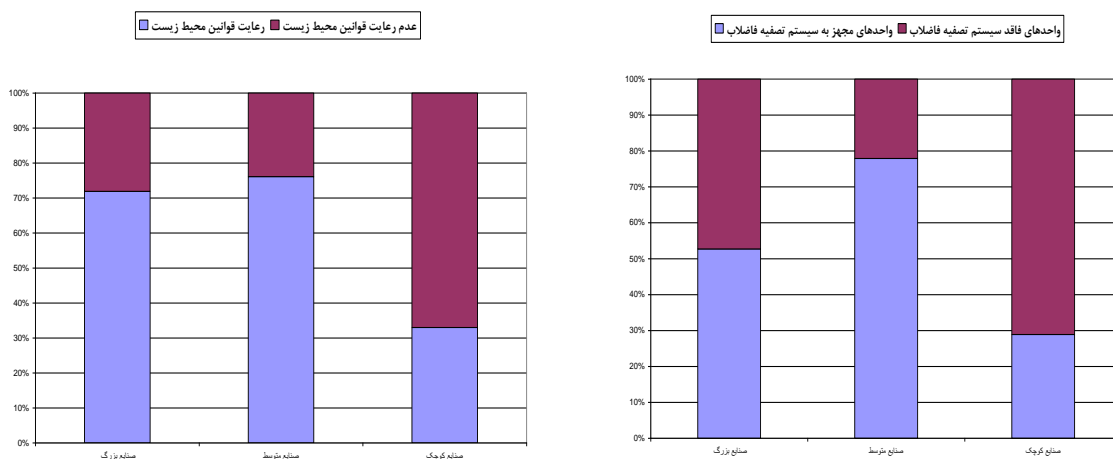
می گیرد. تولید در ۹۳/۵٪ واحدهای صنعتی کشاورزی کوچک عراق به میزان ۷۵-۵۰٪ درصد ظرفیت اسمی انجام می گیرد.

۶- منابع آب:

آب مورد نیاز واحدهای صنعتی کشاورزی عراق عمدتاً توسط شبکه آب شهری تأمین می گردد به نحوی که ۸۳/۵٪ آب واحدهای صنعتی کشاورزی بزرگ، ۷۵/۲٪ واحدهای صنعتی کشاورزی متوسط و ۸۸٪ واحدهای صنعتی کشاورزی کوچک عراق از این طریق تأمین می شود. از منابع دیگر تأمین کننده آب مورد نیاز واحدهای صنعتی کشاورزی عراق، چاه می باشد که واحدهای صنعتی کشاورزی متوسط با تأمین ۱۳/۳٪ آب مورد نیاز خود از این طریق، در رتبه قرار دارد.

۷- سازمان محیط زیست:

بخش عمده واحدهای صنعتی کشاورزی بزرگ و متوسط عراق به قوانین سازمان محیط زیست عمل می کنند اما واحدهای صنعتی کشاورزی کوچک عراق به طور محدود به این قوانین عمل می نمایند. نسبت اجرا و عمل به قوانین سازمان محیط زیست عراق توسط واحدهای صنعتی کشاورزی بزرگ ۷۱/۹٪، واحدهای صنعتی کشاورزی متوسط ۷۶/۱٪ و واحدهای صنعتی کشاورزی کوچک ۳۳٪ می باشد. همچنین ۵۲/۷٪ واحدهای صنعتی کشاورزی بزرگ، ۷۷/۹٪ واحدهای صنعتی کشاورزی متوسط و ۲۸/۹٪ واحدهای صنعتی کشاورزی کوچک عراق مجهز به سیستم های تصفیه فاضلاب می باشند.

مشکلات و سختی های صنایع کشاورزی عراق:

بر اساس بررسی های صورت گرفته، تمامی واحدهای صنعتی کشاورزی بزرگ، متوسط و کوچک عراق مسائل مربوط به انرژی الکتریسیته و بی نظمی ها در قطع و وصل مجدد برق را بعنوان مشکل و معضل اساسی خود در تولید عنوان کرده اند. ۹۲/۴٪ واحدهای صنعتی کشاورزی بزرگ، ۸۵/۸٪ واحدهای صنعتی کشاورزی متوسط و ۸۴/۴٪ واحدهای صنعتی کشاورزی کوچک، موضوع برق را بعنوان مشکل اساسی خود بیان کردند.

پس از انرژی الکتریسیته، فراهم نبودن انواع سوخت و روغن (مخصوصاً برای ژنراتور) به عنوان دومین معضل مهم واحدهای صنعتی کشاورزی به حساب می آید. ۷۳/۷٪ واحدهای صنعتی کشاورزی بزرگ، ۶۴/۶٪ واحدهای متوسط و ۵۴/۹٪ واحدهای کوچک چنین عقیده ای دارند. این موضوع نشان دهنده وابستگی واحدهای صنعتی به سوخت و روغن جهت راه اندازی ماشین آلات تولید می باشد.

ردیف	مشکلات و موانع	نسبت (درصد) در واحدهای صنعتی کشاورزی		
		بزرگ	متوسط	کوچک
۱	تقاضای اندک بازار برای کالاهای تولیدی	۲۱/۹	۳۳/۶	۲۹/۲
۲	کمبود مواد اولیه	۵۷/۱	۵۰/۴	۳۵/۲
۳	وضعیت امنیتی	۶۷/۴	۳۲/۷	۴۸/۶
۴	ظرفیت پایین تولید	۲۸/۱	۲۰/۴	۱۲/۳
۵	ضعف مهارت و توانمندی های اداری	۳/۶	۶/۲	۰/۷
۶	ضعف مهارت های نیروی کار	۶/۷	۹/۷	۲/۳
۷	کمبود ماشین آلات	۲۱/۹	۲۴/۸	۱۷/۲
۸	مشکلات حمل و نقل	۴۳/۳	۳۴/۵	۱۶/۳
۹	کیفیت مواد اولیه	۳۱/۷	۲۹/۲	۲۴
۱۰	قطعات یدکی و خدمات بعد از فروش	۲۶/۸	۱۶/۸	۵/۳
۱۱	بوروکراسی حاکم بر ادارات دولتی	۲۱/۹	۲۴/۸	۶/۶
۱۲	افزایش هزینه های تولید	۴۵/۱	۵۴	۳۹
۱۳	مشکلات تبادل و تبادل خارجی	۴/۹	۱۰/۶	۰/۹
۱۴	واردات غیر قانونی	۱۲/۱	۱۲/۴	۷/۴
۱۵	مشکلات نیروی الکتریسیته (برق)	۹۲/۴	۸۵/۸	۸۴/۴
۱۶	مشکلات مربوط به اطلاعات و ارتباطات	۷/۶	۳/۵	۱/۶
۱۷	مشکلات مربوط به تهیه آب مصرفی	۴۶	۴۳/۴	۳۲/۱
۱۸	کمبود امکانات ذخیره سازی	۵/۸	۱۴/۲	۶/۲
۱۹	فراهم نبودن سوخت و روغن	۷۳/۷	۶۴/۶	۵۴/۹
۲۰	بار مضاعف قوانین مالیات بر درآمد	۱۰/۷	۲۰/۴	۶

در رابطه با مشکلات و موانع صادرات کالاهای تولیدی این واحدها، ۶۳٪ واحدهای صنعتی کشاورزی بزرگ، دلیل اصلی را وضعیت و شرایط متلاطم اقتصادی کشور می دانند. قیمت فروش پایین با ۴/۹٪ در رده بعدی قرار دارد. کمترین سهم در رابطه با مشکلات و موانع صادرات کالاهای تولیدی این واحدها به «وجود رقابت بین صادرکنندگان عراقی» اختصاص داشت. (با نسبت ۲/۷٪)

۹/۷٪ واحدهای صنعتی کشاورزی متوسط، دلیل اصلی را فراهم نبودن اطلاعات مربوط به بازارهای خارجی می دانند. وضعیت و شرایط متلاطم اقتصادی کشور با ۷/۱٪ در رده بعدی قرار دارد. کمترین سهم در رابطه با مشکلات و موانع صادرات کالاهای تولیدی این واحدها به «رقابت با سایر صادرکنندگان» اختصاص داشت.

۳/۴٪ واحدهای صنعتی کشاورزی کوچک، دلیل اصلی را قیمت فروش پایین محصولات می دانند. رقابت با محصولات چینی با ۳/۱٪ در رده بعدی قرار دارد. کمترین سهم در رابطه با مشکلات و موانع صادرات کالاهای تولیدی این واحدها به «تقاضای خارجی ناکافی» اختصاص داشت. (با نسبت ۰/۱٪)

سایر موانع و مشکلات مربوط به صادرات کالاهای تولیدی واحدهای صنعتی کشاورزی عراق در جدول زیر قابل مشاهده می باشد.

نسبت (درصد) در واحدهای صنعتی کشاورزی			مشکلات و موانع
کوچک	متوسط	بزرگ	
۲/۹	۶/۲	۴/۵	منابع داخلی تأمین مواد اولیه ناکافی
۰/۱	۳/۵	۳/۶	تقاضای خارجی ناکافی
۳/۴	۵/۳	۴/۹	قیمت فروش پایین
۱/۱	۹/۷	۴/۵	فراهم نبودن اطلاعات مربوط به بازارهای خارجی
۱	۵/۳	۲/۷	وجود رقابت بین صادرکنندگان عراقی
۱	۵/۳	۳/۶	وجود رقابت با صادرکنندگان خاورمیانه
۳/۱	۶/۲	۴/۹	رقابت با محصولات چینی
۰/۷	۲/۷	۴	رقابت با سایر صادرکنندگان
۱/۲	۷/۱	۶/۳	وضعیت و شرایط متلاطم اقتصادی کشور
۰/۳	۳/۵	۲/۷	قوانین و مقررات و آئین نامه های دست و پا گیر